

1. Откриването

OPRÉ, RROMA

Gelem gelem, lungone dromençar
Maladilem baxtale rromençar.

A Rroma!len, katar tumen aven,
E saxrençar, bokhale çhavençar?
A-a Rroma!len, a-a çhava!len!

ВДИГНЕТЕ СЕ, РОМИ

Пребродих пътища безкрайни,
срешнах Цигани щастливи.
О Роми, откъде идвате така,
с палатките и с гладните деца?
О Роми, о млади хора! [1]

*(Откъс от химна на Конгреса на Ромите, 1971 г.,
авт. Ярко Йованович Ягдино, 1971)*

Произход

И доброто и лошото, и истината, и измислиците в запазените сведения за история на Циганите са били писани от други. Така колективната памет приема легендата за чиста монета. Първите групи Цигани откриват Европа от Изток на Запад през XIV и XV в. Европа също ги открива с учудване, безпокойство и неразбиране. Представящите се пред селяните и гражданите дългокоси чужденци не се вместили в известната дотогава терминология и затова получавали най-различни имена, свързвани обикновено с предполагаемия им произход или с криворазбраната им идентичност. При подобни условия, дори допускането, че цялата документация по архивите е известна, да беше вярно — нещо което съвсем не отговаря на истината — пак нямаше да бъде възможно със сигурност да се твърди, че посочените там дати отговарят на времето, по което са пристигнали първите цигански групи. Твърде възможно е по-малки групи да са прекосявали различни региони без да са били забелязвани и без да са оставяли следи в архивите: доказателство за това е факта, че първите свидетелства за присъствието на Цигани в повечето страни идват от вътрешността, а не от пограничните райони, което предполага, че значителни премествания в пространството са останали незабелязани. От друга страна, възможно изглежда не-цигански групи да са били смятани от изследо-